

ABONAMENTUL:
 Pe un an . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și **ADMINISTRAȚIA**
 Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.

Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 lit.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Acțiunea diplomatică în Balcani.

— O privire asupra situației din prezent. —

Confratele „Viitorul”, oficiosul guvernului român publică următorul important articol de fond în nrul său de Joi, 6 August v.:

Acțiunea paralelă în Balcani a diplomației celor două grupări europene în războiu, a creiat în peninsula o stare de enervare politică, din care și unii și ceilalți nădăjduiesc că se vor desprinde nouă atitudini, cari să lămurască pentru viitor, situațiunile statelor balcanice respective față de puterile astăzi în luptă.

În cele ce urmează nu avem să facem proclamații și nici să dăm soluții, cari să anticipeze asupra rezultatelor acțiunii diplomatice în curs. Ca și până acum, însă, — potrivit atitudinii noastre constante față de criza internațională, — vom păstra și față de acțiunea diplomatică în Balcani rolul de cronicari ai evenimentelor vremurilor noastre.

Judecând după diferitele comunicate ale agențiilor oficial acreditate pe lângă statele balcanice, ca și după comentariile presei împătritei înțelegeri, se pare că de data aceasta acțiunea diplomatică atinge momentul cel mai interesant al situației în Balcani.

Cum tratativele și de-o parte și de cealaltă se fac pe bază de compensațiuni și cesiuni teritoriale între statele balcanice, presa franceză motivează acțiunea diplomatică a împătritei înțelegeri, spunând că acest grup de mari puteri urmărește să stabilească de pe acum în Balcani o împărțire teritorială, care

să înlăture pe viitor posibilitatea oricărui conflict.

Presentând în această lumină acțiunea diplomatică a quadruplei înțelegeri, presa acesteia discută în același timp considerațiunile cari motivează optimismul pe care-l manifestă, când nădăjduiește într'un succes al tratativelor în curs.

Așa ziarul italian „Messagero”, analizând situațiunea în Balcani, își exprimă părerea, că Serbia este pentru încheierea unui acord cu Bulgaria. În același timp, „Petit Parisien” afirmă, că Bulgaria este favorabil impresionată de propunerea quadruplei, care a lăsat să se întrevadă, că puterile sunt dispuse să se constituie, până la încheierea păcii, în păzitoarele teritoriilor pe cari Serbia și Grecia urmează să le cedeze Bulgariei. Ziarul francez conchide, spunând: „se pare deci, că negocierile sunt pe drumul cel bun și au ajuns în faza rezolvirii”.

În ce privește Grecia, însă, după o telegramă din Roma, situațiunea politică din regatul elin nu a fost niciodată așa de încurcată ca în zilele de față, tocmai din pricina acțiunii diplomatice, pe care cele două grupări europene în războiu o fac paralel la Atena.

De-o parte răspunsul Greciei la nota împătritei înțelegeri, răspuns pe care „Messagero” îl califică de „intransigent”; de altă parte demisia de ieri a cabinetului lui Gunaris; și pe deasupra acestei stări de lucruri, atitudinea cu totul rezervată a dlui Venizelos, care refuză orice declarație asupra intențiilor sale viitoare pentru cazul în care, — realizându-se speranțele quadruplei înțelegeri, — ar reveni la președinția consiliului.

Ceeace e fapt deocamdată în ce-l privește

pe d. Venizelos e că ieri în urma demisiunii guvernului Gunaris, regele a chemat la palat pe fostul președinte de consiliu.

Prin urmare, cel puțin până la lămurirea situațiunii politice în Grecia într'un fel sau altul — lămurire pe care demisiunea cabinetului o grăbește de data aceasta — clarificarea definitivă a atitudinii statelor balcanice rămâne o problemă de rezolvat.

O problemă de rezolvat.

Infricoșatul războiu, la a căruia desfășurare asistăm deja de un an și mai bine, va provoca, după toate prevederile, în număr extraordinar de mare de schimbări în dreptul de proprietate a populațiunii din ambele părți ale monarhiei noastre.

Este o consecvență fatală, aceasta, a stării de războiu, a golului, ce lasă acasă în rândurile brațelor muncitoare, sutele de mii de oameni morți și dispăruți, schilodiți și ajunși invalizi, din milioanele plecate în apărarea patriei

Schimbări numeroase vor fi, mai ales, în proprietățile țărănești, la populația rurală, dat fiind, că din clasa aceasta, trupește mai viguroasă și mai rezistentă strapațelor unui războiu, a ieșit contingentul cel mai mare de ostași.

Moșiile acestora vor rămânea în mai mare număr lipsite de stăpânul lor, căci în mod fatal, acest mare contingent de ostași, va da și cei mai mare contingent de morți, dispăruți și invalizi, incapabili a-și continua ocupația de până acum, a-și susține cu bune rezultate gospodăria din trecut și aci va fi mai mare și golul rămas după ei acasă.

Consecvențele cele mai imediate ale acestor stări de lucruri vor fi, că mii și mii de moșii mici și mari, proprietăți rurale, ca și urbane, vor ajunge la vânzare și prețul pământului și al edificiilor, — oferta fiind număroasă,

Religia și războiul.

S'a zis de mult că în vremurile moderne, „omul numai la mare nevoie își aduce aminte de Dumnezeu”. Se pare că această cugetare se adevărește acum.

În adevăr, observatorul nepărtinitor al evenimentelor cari sgudue acum din temelii alcătuirile națiunilor europene, poate constata că sentimentul religios, care în ultimele timpuri, mai la toate popoarele era în regres, a câștigat și s'a întărit.

În uriașul cataclism ce s'a abătut asupra bătrânului continent al Europei, se pare că singura pârgie morală de care se acată sufletele slabe ale milioanele de actori ai acestei drame, este tot religia, tot speranța în ajutorul lui Dumnezeu.

În Franța, unde liber-cugetarea făcuse progrese atât de repezi și de neliniștitoare pentru clerul catolic în ultimul timp, și unde despărțirea bisericii de stat desăvârșise o depărtare a conștiințelor de suprema mângâiere tradițională, se constată deasemenea, pe frontul de luptă, o recrudescență a sentimentului religios.

În fața primejdiei de moarte, aproape nimeni nu mai îndrăznește să refuze consolarea supremă și să-și refuze speranța că e undeva o lume mai bună.

iar cererea minimală — se va reduce la un nivel foarte scăzut.

Situațiile de felul celei, ce prevedem că se va crea la noi după războiu și-au avut însă totdeauna și pretutindena exploatareii lor. Astfel de exploatare se vor ivi desigur și la noi în chipul speculanților localnici și imigrați sau refugiați de prin Galiția și Bucovina, cari — în vederea câștigurilor viitoare — vor căuta să acapareze, pe prețuri mici, cât mai multe proprietăți rurale, înstăpânindu-se pe ele și aservindu-și pentru totdeauna sau cel puțin pentru timp îndelungat pe urmașii proprietarilor de ieri.

Primejdia, ce amenință din partea aceasta proprietatea rurală, după războiu și după încetarea moratorului, se prevede deja și din partea cercurilor oficiale din Austria.

Pentru prevenirea primejdiei în perspectivă guvernul austriac s'a și văzut îndemnat a lua oarecare măsuri. Conform unei ordonanțe apărute în zilele trecute, proprietățile rurale din Austria se pot vinde numai cu învoirea unei comisii de control anume delegată în acest scop. Asemenea nu se pot da moșiile în arândă pe timp mai îndelungat de 10 ani — decât numai cu consensul comisiei de control.

La noi în Ungaria încă a fost adusă în discuție, de unele ziare maghiare, această chestiune importantă din toate punctele de vedere. Scrisul lor însă a trecut aproape nevădit în seamă atât la ei, cât și la noi, deși merită, în ce ne privește special pe noi, întreaga noastră atenție. Ca în totdeauna în trecut așa și în chestiunea aceasta zările maghiare apelează la punga statului. Statul să pună mâna, ca cumpărător, pe cât mai multe moșii ale celor căzuți în războiu — zic ele — căci numai lui îi dă mâna, el are bani destui în acest scop, el se poate îngrijii mai bine de cumpărători, prin inaugurarea unei politici de colonizare rațională și viguroasă și prin o politică de realități națională!

Pentru noi și poporul nostru chestiunea schitată aici numai în fuga condeiului este de înaltă importanță. În fața primejdiei, ce amenință, se impune tuturor factorilor noștri chemați chibzuirea cât mai urgentă a măsurilor celor mai eficace de apărare a avutului popoului nostru, atât în contra acaparatorilor indigeni sau refugiați la noi din alte părți, cât și a acelora, cari chiar și în zilele acestea de urgie și de jertfe fără pereche din partea noastră, întru apărarea patriei comune, a gliei strămoșești, nu încetează a reclama dela deținătorii puterii publice măsuri ostile intereselor noastre naționale și economice. Să chibzuim bine mijloacele pentru lupte, ce ne așteaptă și ni se impun în viitor în direcția aceasta, ca nu cumva după pierderile de sute de mii de fii ai popoului nostru, în luptă cu dușmanul extern, să

ne mai trezim și cu zeci de mii de familii deposedate și mii de moșii pierdute. Un câmp larg de activitate se îmbie în rezolvarea problemei atinse de noi în cele precedente băncilor noastre, bisericilor și altor corporații a noastre. — (Rev. Ec.)

Calculi...

Viena, 23 August 1915.

Am zis că este mare nevoie de școli de specialitate pentru dezvoltarea industriei noastre românești. N'am zis însă că înființând o școală sau două, am salvat industria. Școala are să pregătească numai luptătorii, cari bine organizați vor asalta, la rândul lor, întreaga piață românească. Deodată cu școala sau și mai timpuriu va trebui să începem cu înființarea diferitelor ateliere. Înțeleg ateliere deocamdată modeste, câte cu unul sau mai mulți maeștri, cari să producă în genul de până aci, și pentru trebuințele țaranului.

Sucrescența, tinerii maeștri cari vin apoi din școlile de specialitate, vor dezvolta treptat aceste ateliere.

Se pune de sine întrebarea: bine, dar la ce atelierele aceste, când le avem la atâți și atâți maeștri ai noștri? Aceștia vor vedea poate chiar un concurent în atelierul nou. N'ar fi mai bine să dezvoltăm atelierele existente? Voiu răspunde pe rând. În Lugoj de ex. avem un cartier întreg de olari, și totuși mai vând și Ungurii din Maros-Vásárhely și Lipovenii sute de mii de vase. N'ar fi rentabil și necesar aici un atelier care să producă aceste vase smălțuite, pentru ca capitalul nostru să rămână al nostru? Și câte spații de aceste goale vom găsi în industria noastră numai să le căutăm.

A dezvoltă și aranja olăriile lugojene pentru acest lucru este așa zicând imposibil. Olarii noștri sunt toți și lucrători de pământ și astfel o dezvoltare mai departe a produsului lor „nu li se plătește”!

Urmează cel mai puternic argument cu care se pune capăt discuțiilor la noi — „n'avem capital”!

Dați-mi voie să răspund cu calculi. Fiindcă este vorba de ceramică să începem cu atelierul pentru ceramică națională.

Înșir trebuințele și cheltuielile cu instalarea unui atelier în care lucrează patru maeștri:

4 cărigi cu jug cu tot	100.—
4 clupuri	20.—
1 piua pentru smalt	20.—

1 râșniță cu cadă	40.—
1 ciur 3 c. + 1 sită de sârmă 3 c.	6.—
4 cânti mari 4 cor. + 2 linguri 1 cor.	5.—
4 țesele de aramă	6.—
4 țesele de lemn, mari	3.—
4 țesele de lemn, mici	2.—
4 ohișite (penele)	2.—
1 fier de plug de bătut lutul	2.—
4 coase de tăiat lutul	6.—
Sârmă mai fină și groasă	2.—
Laolaltă	214.—
Cuptorul zidit de olari	80.—
In total:	294.—

Așadară tot ce este de investit în stabiliment costă 294 cor.

Un lucrător dă gata 100 bucăți vase la zi. Cu 300 zile de lucru 30.000 bucăți la an, adică pentru a arde de 60-ori cuptorul, consumând 120 metri lemne în preț de 840 cor.

Smaltul, colorile și pământul să coste încă 500 cor., iar leafa lucrătorului (unul) 1000 cor ar fi toate cheltuielile laolaltă:

instalațiune	294.—
lemne	840.—
smalturi și pământ	500.—
leafa la 1 lucrător	1000.—
In total:	1734.—

Lucrătorul acesta a dat gata 30.000 tăiere smălțuite cari se vând cu 20 fileri bucata, adică incurge suma de 6000 cor., de aci detrag spesele și îmi rămâne venitul curat 4266 cor. La al doilea lucrător 4560 cor. fiind deja acoperite cheltuielile instalațiunii.

Suntem săraci, dar 1734 cor. tot mai avem, când ni se întoarce 6000 cor. pentru acest „capital”. Nu este în socoteală locuința și alte cheltuieli mici, cari nu schimbă mult fața lucrului.

Mă doare inima când mă gândesc cât pierdem noi zi de zi în urma indolenței noastre. Cum am primit acum însărcinarea din partea unui boer, bun prieten al țaranului, să proiectez astfel de ateliere pe moșia dsale, voi reveni și la celelalte ramuri ale industriei românești.

De încheiere recapitulăm.

Muzeele etnografice vor aduna materialul, care va fi studiat în școlile de specialitate, și acestea vor da directiva atelierelor naționale, cari prin produsul lor au în mână educația în spirit național a întreg neamului, pe lângă ridicarea bunăstării lui.

Aici în Viena s'a deschis o expoziție de sticlă fină și de export a fabricelor din Boemia, și în prefața catalogului se zice: „In dieser Ausstellung wird nicht so sehr der Kunstfreund als des Wirtschaftspolitiker und Kulturhistoriker sehr merkwürdige Erfahrungen sammeln können und es wird einem jeden sofort klar sein, dass es sich hier um grosse und ernste

Negresit, în ce privește influența pe care a exercitat-o sau a încercat să o exercite Sf. Scaun asupra destinului diferitelor națiuni puse sub ocrotirea sa spirituală, a fost pur și simplu nulă.

Ne aducem aminte că cu prilejul trecutelor sărbători ale Crăciunului, Papa Benedict al XV-lea a încercat o intervenție la diferitele guverne beligerante, — ca cel puțin în zilele de Crăciun să înceteze ostilitățile.

Nu numai că intervenția aceasta a Sfântului Părinte a rămas zadarnică, dar chiar în prima zi de Crăciun statele majore ale diferitelor puteri beligerante au crezut de cuviință că trebuie să dea câteva atacuri crâncene...

Desamăgirea Papei a fost așa de mare, încât cu prilejul sărbătorilor Paștilor nici n'a mai îndrăznit să reînvoiască intervențiunea sa, de teamă de a nu slăbi și mai mult autoritatea Sf. Scaun.

Totuș, acum de curând, cu prilejul aniversării de un an dela izbucnirea războiului, Papa a mai încercat o platonice intervenție în favoarea păcii, — așa mai mult ca să fie împăcat cu duhovniceasca-i conștiință, decât cu speranța că sfaturile și îndemnul sale vor avea vre-o urmare practică sau vre-o înrăurire asupra cancelarilor europene.

Dacă e constatat, deci, că conducerea spirituală a bisericii catolice n'a avut și nu are nici o înrăurire asupra politicii generale a cabinetelor europene, — e totuși sigur că, individual, fiecare din milioanele de luptători de pe toate fronturile, indiferent de ritul căruia aparțin, sunt acum mai religioși, fiindcă au mai multă nevoie de speranță, — sentiment care e la baza religiei.

În această privință un ziar francez, publică o scrisoare găsită la un soldat german mort pe câmpul de luptă.

Iată documentul, ca o curiozitate, și ca o dovadă a constatării de mai sus:

„In numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, Amin!”

Aceluia care va avea această scrisoare asupra lui, nu i se va întâmpla nimic, nici prin foc, nici prin sabie, nici prin toate armele văzute și nevăzute. Tot atât de adevărat cum e de adevărat că Cristos a murit, a înviat și s'a înălțat la ceruri, acela care va avea această scrisoare nu va fi rănit de glonț, nici de sabie, nici nu va fi rănit pe corpul său.

Carnea și măruntaiele sale vor rămâne neatinse. Amin!

Acela care nu crede, să atârne scrisoarea aceasta de gâtul unui câine, și să tragă în el, și va vedea dacă e adevărat!

Rog pe Domnul nostru Isus Cristos ca nici un glonț să nu mă atingă. Poate să fie de plumb, de aur, sau de argint, dar Dumnezeu din cer mă va apăra. In numele Tatălui, Fiului și Sfântului Duh, Amin!”

Apoi scrisoarea recomandă celui care o poartă să respecte cele zece porunci; căci Dumnezeu îi va da „sănătate, fericire și pace, Amin”, și continuă:

„Cine nu va crede în scrisoarea aceasta va fi părăsit de mine, și nu va avea nici fericire, nici binecuvântare, nici ajutor. Cel care va avea această scrisoare și nu o va publica, va fi blestemat de mine și de sfânta biserică. El va trebui să copieze această scrisoare și să o dea unuia și altuia, și chiar de-ar avea atâtea păcate cât nisipul mării și frunzele copacilor, îi vor fi iertate! In numele Tatălui, Fiului și Sfântului Duh, Amin!”

Bietul soldat ucis, desigur că a crezut cu tărie până în ultima clipă că scrisoarea sfântă îl va păzi și apăra. Poate că această credință va fi contribuit la eroismul său și aparenta nepăsare de moarte!...

Mir.

Fragen für die Zukunft aller der vielen Tausenden geschickter und arbeitsamer Menschen handelt” etc.

Ce să zicem noi? Oare pe noi nu ne privește soarta industriașului care este și a noastră?

Al. S. Iorga.

Propunerile împătritei înțelegeri.

— După presa franceză și italiană. —

Ziarul „Messaggero” analizând situațiunea din Balcani, zice că România și Bulgaria par a fi ferm hotărâte să apere interesele lor naționale în potriua ademenirilor și a presiunilor blocului germanic, care în duelul cu Quadruplicea a încercat să arunce din nou sămânța desbinării în Balcani, atârând ura (!) și înmulțind diferendele numai și numai pentru a săpa tot mai adâncă prăpastia dintre Serbia, Grecia și Bulgaria. Astăzi însă cu toate că această neînțelegere reciprocă pe care Germania caută să o mai adâncească între statele balcanice, este destul de pronunțată, totuși zisul duel între Germania de o parte și aliații de altă parte, este încă nerăzolvit așa că nu este locul să se privească situațiunea cu pesimism. De fapt, diplomația quadruplicei lucrează activ să sperde de a rezolvi odată chestiunea balcanică, așa că se speră într-un rezultat favorabil.

Ziarul „Messaggero” scrie, că guvernul grec s'ar fi arătat intransigent, dar este iarăși adevărat că majoritatea parlamentului este de partea dlui Venizelos, adversarul politicii dlui Gurnaris. Pe de altă parte ziarul exprimă părerea că Serbia este pentru încheierea unui acord cu Bulgaria și că aceasta, apreciind valoarea garanțiilor oferite de quadruplice, față de cele promise de Germania, va ști să aleagă.

În ce privește România, ziarul spune că tonul aspru al presei germane îndreptățește increderea regatului latin în oferta Quadruplicei și chiar după unele indicii, ar fi gata să dea concursul său militar în timp ce Turcia, care a ascultat de indemnurile îndrăznete ale Germaniei, pentru a satisface mândria acesteia (!), și a luat o pozițiune ostilă față de Grecia, Bulgaria și Balcanicii în genere va trebui să recunoască triumful Quadruplicei în cauza independenței popoarelor.

Ziarul „Echo de Paris” zice că nimic nu face să se creadă că oferta făcută Bulgariei să mai fie mărită.

Pare că quadruplicea voeste să stabilească în Balcani o împărțire teritorială care să înlăture pe viitor orice conflict, dar de sigur că acele state vor primi compensațiuni mai valoroase, cari vor ști să contribuie la victoria comună și să facă sacrificii, chiar dureroase, dar folositoare pentru triumful final.

Ziarul „Petit Parisien” scrie că s'ar fi rezolvit nepotrivirile de vederi între București și Petrograd cu privire la linia Prutului și la Banatul Timișorii și adaogă că România, refuzând să admită transitul pe teritoriul său a munițiilor pentru Turcia, a dat o dovadă serloasă despre pozițiunile sale, iar Bulgaria este favorabil impresionată de propunerea Quadruplicei, care a lăsat să se întrevadă că puterile sunt dispuse să se constituie, până la încheierea păcii, în păzitoarele teritoriilor pe cari Serbia și Grecia urmează să le cedeze Bulgariei. Se pare deci că negocierile sunt pe drumul cel mai bun și au ajuns în faza rezolvirii.

A apărut:

„Sărbătoarea Morții”

(1914/15)

:: :: Versuri, de A. Cotruș :: ::

Se poate comanda dela librăriile: „Concordia” „Librăria Diecezană” din Arad și librăria „Minerva” din Lugoj. — Prețul cor. 1.50
:: :: plus 10 fil. porto postal. :: ::

Insemnări pe răboj.

„Ofițerii noștri”.

Arad, 23 August 1915.

Secția de presă a ministerului comun de răboj ne trimite sub titlul „ofițerii noștri” următoarele rânduri:

„Căpitanul Iosif Baltezan din regimentul de infanterie Arhiducele Frideric de Baden Nr. 50 a ocupat în 28 August 1914 la porunca șefului de stat major al diviziei trupelor de infanterie 35 șoseaua dinspre sud de Brzuchowice și răspântia către lancyn. Această poziție a întărit-o bine și a menținut-o în 29 August 1914 întreagă ziua prin luptă cu forțe preponderente dușmane nu numai vitejește, ci din proprie inițiativă s'a alăturat la țintașii cari țineau ocupat satul Brzuchowice și spre seară ocupau o pozițiune rusească, și făcu prizonieri. După atacuri reușite, conform poruncii primite „de a păstra pozițiunea până la ultimul om”, se stabili în pozițiunea de mai înainte și o menținu bravuros, disprețuind focul dușman. În jurul său domina o învălmășeală, trupele învecinate se retrăgeau în fața preponderenței rusești, — neclintita sa rezistență în punctele odată ocupate a scutit retragerea coloanelor învecinate, reținu cu succes pe dușmanul ce năvălia dela sud.

Tumultul luptelor neconținute n'a desorientat pe neobositul Baltezan, reuși să țină sub disciplină nu numai compania care avea atâta încredere în el, ci sollicitudinea sa se întinse și peste cei din jur: în apusul zilei de 30 August adună trupele împrăștiate ale regimentelor de infanterie 50, 51 și 63, în colaborare cu secția primă a mitralierelor regimentului său, a ocupat linia cimiterului situată cam la 200 metri spre vest. Toate aceste în focul puternic de artilerie și infanterie din front și flanc. În acest iad perzistă el cu oamenii ei, cu toate că și acum forțele cari prălungiau aripa sa dreaptă au început retragerea deja la 7 ore a. m., iar coloana combinată din trupele împrăștiate a fost risipită.

Nu mai puțin căpitanul Baltezan a trebuit să observe că țintașii evacuați Brzuchowice, — totuși se menținu, dând exemplu personal de vitejie companiei sale și prin atitudinea sa neclintită acoperi retragerea celorlalte părți. Înfruntând multele suferinți și indeosebi după ce secția mitralierelor a fost izolată, bravul ofițer în mod exemplar își păstră calmitatea: când pe la ora 9.30 a. m. din toate părțile rezistând focului vehement de artilerie și infanterie din față și din dos, începu să se retragă succesiv în linie dreaptă dela aripa dreaptă sub scutul focului de mitraliere, conducându-și oamenii cu o iscusință admirabilă focul artileriei dușmane ce-l urmăria nu i-a făcut pierderi și la timp găsi legătură cu regimentul său. Vitejia sa neîntrecută a apărut și pe țintași, și pe lângă conștiința mândră a propriei fapte a primit deosebita laudă a superiorilor, — comandantul brigădei de infanterie 63 scris: „perzistența în Brzuchowice a fost de mare importanță și este o strălucită faptă de arme.

Răsplata a fost: crucea pentru servicii militare clasa a II-a cu decorație de răboj”.

Bethmann Hollweg despre situație.

Arad, 24 August.

La deschiderea de curând a Reichstagului cancelarului imperiului german, Bethmann Hollweg, a făcut la situație un lung expozeu. A polemizat întins asupra originilor răboiului, a condamnat politica de eghemonie marină, de nesocotire a intereselor statelor mici pe care a inaugurat-o Anglia, a acuzat Belgia din cauza tratativelor dintre atașatul militar englez și autoritățile militare belgiene, a stăruit asupra alianței indosubile dintre Germania și monarhie etc.

Asupra chestiunilor de ardentă actualitate cancelarului a spus următoarele:

Vitorul Poloniei.

Trupele germane și austro-ungare au ajuns la hotarele răsăritene ale Poloniei și ele vor administra această țară. Nu iau atitudine față de promisiunile amăgitoare ale dușmanilor noștri, dar cucerirea noastră însemnează începutul unei astfel de dezvoltări care va șterge toate divergențele

vechi dintre Germani și Poloni, li se va da acestora posibilitatea de a-și cultiva și desvolta însușirile vieții naționale. Germania va vindeca rănila lăstate de Rusia pe trupul țării.

Vitorul Europei.

Dușmanii tind să reconstruiască vechea Europă, în mijloc cu o Germanie neputincioasă, care să fie teatrul dorințelor, certelor străine, o Germanie cu industria redusă și cu o flotă mică, un stat infeodat uriașului imperiu moscovit, singur dominant în estul și sudul Europei și toți Slavii să fie strânși sub jugul Moscovei. Astfel de visuri se torceau la Londra, Paris și Petrograd. Însă înfricoșatul răboj mondial care clatină pământul din temelii nu poate avea scopul de a reintrona vechile stări. Trebuie să vină o lume nouă. Dacă Europa vrea vre-odată să se bucure de pace, aceasta poate veni numai cu o Germanie neștirbită, puternică. Politica de a trage în jurul Germaniei cercul de fier al izolării a falimentat. Situația Germaniei astfel trebuie constituită și împunernicită încât celelalte puteri niciodată să nu se mai poată cugeta la o politică de izolare (aplauze generale furtunoase). În interesul siguranței și bunăstării noastre și a oricărui popor trebuie să ducem lupta pentru libertatea pe mări — nu pentru ca să dominăm singuri, cum vrea Anglia pentru sine, ci pentru ca fiecare popor să aibă proporționat avantajii.

Situația în Balcani.

Noi suntem rețuți de apărare a libertății națiunilor mari și mici, și avem să rămânem și pe mai departe. Nu amenințăm popoarele mici și se înșeală împătrita înțelegere când crede că poate câștiga pentru sine popoarele balcanice avertizându-le că victoria noastră ar însemna aservirea lor, iar triumful ei: libertatea, independența, mărirea teritorială și înflorirea economică a lor. Numai victoriile germane și austro-ungare în Polonia vor scăpa statele balcanice de presiunea rusească. Anglia a fost odată apărătoarea statelor balcanice. Ca aliată a Rusiei însă ea poate fi numai ruina independentenței lor.

Concluziuni finale.

În secolele din urmă abia a fost un alt popor mare care să fi suferit atâta ca cel german, totuși noi iubim soarta asta căci ne-a pregătit sufletele pentru încordări mari, pentru fapte uriașe. Fără răboj am fi fost cei mai nefericiți. Noi n'am avut necesitate de răboj, ci voiam ca prin concurență pașnică să dăm exemplu cum trebuie deslegate problemele morale și materiale ale națiunilor mari și mici. Răbojul a evidențiat cât suntem de mari, cât putem presta, răzămându-ne pe propria noastră forță morală. Ne-am desbrăcat de orice sentimentalism, dar nu urim popoarele țărite în răboj prin guvernele lor. Vom perzista în răboj până se vor spulbera ambițiile franceze, dorințele de cucerire rusești, și tutoratul englezesc — în avantajul Europei libere.

Răboiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta, 23 August. — Se comunică dela cartierul principal:

Pe frontul rusec: La ost de calea ferată care duce spre nord dela Riasno și cursul inferior al râului Pulwa s'au dat lupte extraordinar de violente. Dușmanul apără fiecare petec de pământ cu cea mai mare îndârjire, dar l'am respins pe întreg frontul în numeroase puncte. Cu acest prilej am făcut numeroși prizonieri. Îndeosebi au luptat impetuos regimentele noastre din Ardeal. La localitățile Gola și Suchodol ce se găsec la nord de Riasno, regimentul de infanterie nr. 64 cu prilejul cuceririi unui tranșeu apărut de grenadieri rusești, a capturat trupa de apărare compusă din 7 ofițeri și 900 soldați și 7 mitraliere. La Brest-Litovsk nimic nou. La ost de Wlodawa trupele germane au înaintat dincolo de brăul format de lacuri. Trupele noastre de asigurare din jur de Wladimir Wolynskii le-am împins până la Turyisk și până în teritoriul la ost de Luboml, respingându-i pe Ruși. În Galiția orientală e liniște.

Pe frontul Italian: Trupele noastre au respins și ieri atacurile întreprinse de Italiani în mai multe rânduri. În multe cazuri dușmanul încearcă, ca prin atacuri sistematice să se apropie de liniile noastre de apărare.

Capul de pod dela Tolmina a stat după amiazi sub focul artileriei cu tir repede a dușmanului. A urmat apoi până târziu noaptea atacurile repetite, dar zadarnice și cu mari pierderi, întreprinse de infanteria dușmană. Pe celelalte fronturi nici un eveniment esențial. Focul artileriei grele îndreptat împotriva fortificațiilor noastre din Tirol mai slăbea din când în când.

Dela declararea războiului de către foștii noștri aliați chiar azi se împlineste un sfert de an. Armata italiană considerând numeroasele ei atacuri nu și-a ajuns tinta nici unde. Dimpotrivă a suferit mari pierderi. Trupele noastre se mențin neclintit la graniță sau în pozițiunile noastre în apropiere de graniță.

Berlin, 23 August. — Se comunică dela marele cartier general:

Pe frontul occidental: Azi dimineață s'a arătat în față la Zeebrügge o flotă dușmană compusă din 40 unități, care, deschizând artileria noastră de pe tărâm focul asupra ei, s'a depărtat iarăși în direcția spre apus. În Vosgi, la nord de Münster, pe linia Lingekopf-Schrätzmaenle-Barenkopf sunt în curgere noi lupte. Atacurile puternice au progresat în parte ieri seara până la pozițiunile noastre. Pe Lingekopf l'am respins pe dușman prin contraatacuri. Pe Schrätzmaenle și Barenkopf luptele violente piept le piept pentru unele părți de tranșee în noaptea întreagă. Am făcut prizonieri cam la 30 vânători alpini. La Wawri (la sudvest de Lille) am puscat un aeroplan englez.

Pe frontul oriental: Grupul maresalului Hindenburg: Trupele colonel-generalului Eichhorn continuă să înainteze la ost și sud de Kowno. Pe Bobr am ocupat Osowiețul, evacuat de Ruși. La nord și sud de Tykocin s'au dat lupte reușite. Am ocupat Tykocin. Am capturat 1200 Ruși, printre cari 11 ofițeri și 7 mitraliere. La nord de Bielsk au dat greș contraatacurile desperate ale Rușilor, suferind dușmanul pierderi considerabile. La sud de acest oraș am progresat.

Grupul principelui Leopold de Bavaria: Trupele noastre dând lupte viguroase au trecut linia Klescele-Raina și continuă să atace în condițiuni favorabile. Am făcut prizonieri 3050 Ruși și am capturat 16 mitraliere.

Grupul maresalului Mackensen: Am forțat trecerea în sectorul Pulwa, pe frontul dintre Racna și gura râului, față cu o rezistență violentă. Atacul în sus de sectorul Pulwa, peste Bug, continuă. La Brest-Litovsk situația nu s'a schimbat. Ieri l'am bătut pe dușman la Piszca (la ost de Wlodawa), de ambele părți de Switiaz și l'am respins spre nordost.

Francezii pregătesc o mare ofensivă.

Geneva. — Pe frontul apusean sunt semne că în curând vor începe acolo lupte serioase, decisive chiar. Francezii pregătesc o ofensivă viguroasă. Pe la sfârșitul lui August se crede că vor fi lupte de exterminare între Anglo-Francezi și Germani. Marea ofensivă franceză este cunoscută la Berlin, căci de câteva zile Germanii aduc mereu trupe proaspete pe frontul apusean. În Franța e suspendată de o săptămână circulația trenurilor, pentru a se putea face transportarea trupelor.

Activitatea diplomatică la Sofia.

Din *Journal de Genève*:

Miniștrii împătritei înțelegeri au avut convorbiri importante cu reprezentanții Serbiei, României și Greciei. De altă parte, șefii partidelor opoziționiste au avut două conferințe și au hotărât să ceară întrevederi particulare cu d. Radoslavoff, președintele consiliului. Acesta a și primit pe d. Gheșoff, leaderul partidului național.

În general, propunerile împătritei înțelegeri au surprins diferitele cercuri bulgare. Opoziția rusofilă în ajunul primirii notei din partea quadruplei a dat expresiune părerii că amânarea notei este explicabilă din cauza situației defavorabile din Balcani. Șefii săi manifestează astăzi o mare satisfacție, căci văd împătrita înțelegere decisă să le facă concesii și garanții cari asigură concursul Bulgarilor.

Aceasta este impresia directă pe care au lăsat-o dd. Gheșoff și Teodorof, șefii și reprezentanții autorizați ai partidului „narodniak”, sau național, și d. Liaptcheff, al partidului democrat. Acesta este și sentimentul dlui Danev și al progresiștilor.

Partidul agrarian, recrutat printre straturile țărănești este puțin înclinat spre războiu însă simpatizează cu cauza quadruplei și dorește, ca și celelalte partide bulgare, să vadă realizată unitatea națională prin achizițiunea Macedoniei.

În cercurile oficiale se observă cea mai mare rezervă și se accentuează necesitatea de a se păstra secretul diplomatic dintre cei interesați. Președintele consiliului personal pare satisfăcut de cursul evenimentelor diplomatice, însă cenzura continuă să rămâie severă față de telegramele corespondenților străini relativ la negociațiuni.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 24 August 1915.

Regele Ferdinand al României.

Astăzi, 11 August v., regele Ferdinand al României împlineste cincizeci de ani dela naștere. Pentru Majestatea Sa ziua aceasta va fi o zi frumoasă.

Dacă va căuta să facă o privire retrospectivă asupra trecutului va găsi momente de înălțare și mângâiere sufletească, viața I se împletește în atâtea rânduri cu istoria Tării Românești. Își va reaminti cu satisfacție de colaborarea prodigioasă la organizarea armatei românești din regat prin cele mai moderne și solide metode, și de ziua când a plecat plin de încredere peste Dunăre, la 1913, în fruntea acestei armate. Își va reaminti nu fără tremur de ziua plină de răspundere când a urcat tronul regelui Carol cel Înțelept și Viteaz, și azi va fi mulțumit că a știut strecura printre Scilla și Carybda corabia cu norocul Tării Românești, timp aproape de un an.

Incunjurat de luminații Săi sfinți, de dragostea unui popor întreg, sprijinit pe armata gata pentru toate eventualitățile regele Ferdinand va privi poate azi fără teamă în viitor, nici o umbră de descurajare nu-l va fi trecând prin suflet.

Dorim ca Majestatea Sa să aibă puterea și norocul de a veghia cu succes la capătul destinelor României spre binele neamului românesc întreg și să aibă parte de mulți—mulți ani glorioși...

Osândiți la moarte prin ștreang. Se anunță din Viena: Tribunalul militar al landwehrului austriac din Viena a încheiat procedura penală pornită împotriva mai multor bărbați distinși din Galiția, împotriva cărora s'au ridicat acuze grave. Numitul tribunal i-a osândit pe acuzații Dimitrie Markow, deputat în camera austriacă, Wladimir Kurilowicz, consilier la tribunalul superior, Czerlunczakiewicz, avocat în Przemysl, Drohomileczki, avocat în Hoczow, Diakow, proprietar, Mukiewicz, lăcătuș, Dimitrie Ianczereczki, corespondentul ziarului rusesc „Nowoie Wremia”, la moarte prin ștreang pentru lesa majestate și crimă săvârșită împotriva puterii armate.

D. Dr. Iuliu Maniu nu e scutit de serviciul militar. Într'un număr trecut al ziarului nostru publicasem după o știre sosită din Budapesta că d. Dr. Iuliu Maniu a fost scutit de serviciul militar. Aflăm acum din sursă budapestană, că știrea aceasta nu e adevărată.

În atențiunea proprietarilor de vite. Sunt cunoscute prețurile exhorbitant de mari, ce se cer și se obțin la noi, dela izbucnirea războiului încoace, atât pentru vitele de tăiat, cât și pentru cele de lucru. Sunt prețuri, pe cari nu le-au pomenit până acum nici generațiile actuale, dar nici cele trecute și cari fac pentru straturile mai sărace ale populațiunii cu totul neaccesibilă carnea ca aliment. Prețurile extraordinar de urcate ale vitelor își află explicarea în consumul potențat a cărnii din partea trupelor aflătoare pe câmpul de războiu, a cărora bună nutriție este și trebuie să fie una din grijile de căpetenie a conducerii armatei.

Consumul de vite de tăiat al armatei este evaluat la 6—7000 de capete pro zi, ceea ce însemnează o reducere a contingentului de vite cornute cu mai mult de 2½ milioane capete pe an! Și scade în mare măsură mai ales numărul boilor de jug, ceace taie adânc în interesele poporului țaran, constituind chiar o primejdie pentru el.

Ademeniți de prețurile nemai pomenit de mari, ce li se oferă, atât micii economi, cât și

cei mai mari, își vând adeseori, fără prea multă precugetare vitele, rezonând, că acum este vremea a face câștiguri frumoase, când prețurile sunt bune, cor. 2.40 — cor. 2.50. Cine poate ști ce va mai fi după aceasta? Se încheie pe neașteptate pacea și prețurile vor scădea iarăși repede. Ocazia de câștig este pierdută, poate pentru totdeauna!

Cine dintre economi astfel rezonază, rău face! Căci pace abia se va încheia în curând și chiar să se încheie nu va avea de urmare o imediată și mare scădere a prețurilor la vite.

Prețurile vitelor cornute, precum scrie o revistă agricolă de frunte dela noi, vor rămânea cel puțin 8—10 ani tot urcate, căci cam atâta vreme trebuie până se întregeste din nou contingentul extraordinar de scăzut în urma războiului.

Prin urmare economii, proprietarii de vite, să nu se grăbească a scoate vitele la vânzare, ca să nu se căiască mai târziu! — (Rev. Ec.)

Ambasadorul român din Viena, d. E. Mavrocordat s'a stabilit cu soția pe vremea verei, în palatul Hohenbrugg, la Hatzendorff (Stiria de est) — după o telegramă din Graz a ziarului „Neue Freie Presse”.

x Trăsuri pentru copii și scaune pentru copii foarte ieftine se vând la marele magazin FISCHER, în Arad, piața libertății (Szabadságtér). Asortiment foarte bogat de tăști pentru școală. Fotografii cu preț redus.

(Fi 2497)

x Trăsuri pentru copii, trăsuri ce se pot desface, scaune pentru copii, paturi pentru odihnă, reticule, pungă, pălării de mătase, de gumă și de antilop pentru dame, pardesii de gumă pentru femei și pentru bărbați, asortiment foarte bogat și prețuri foarte ieftine la firma: Hegedüs Gyula, Arad, bulevardul Andrássy nr. 16.

Ultima oră.

LUPTE NAVALE ÎN SINUL FINLANDEZ ȘI LA ZEEBRÜGGE.

Berlin. — Se comunică dela comandamentul suprem al marinei de războiu:

În 16 c., un submarin german a torpilat un crucișător auxiliar rus.

La Zeebrügge, două distrugătoare de torpile dușmane au scufundat în 23 c., în zori, după o rezistență o corvetă germană, care făcea serviciu de santinelă.

NOUI FORȚE RUSEȘTI LA FRONTIERA BUCOVINEI.

Cernăuți. — Rușii au concentrat la aripa lor stângă, la frontiera Bucovinei, noi forțe. Mai recent cavaleria rusească a trecut pe teritor românesc, dar a fost alungată de acolo.

ITALIA VA LUA PARTE LA ASEDIAREA DARDANELELOR.

Paris. — Viviani a declarat în cameră că Italia va lua parte la asediarea Dardanelor și va trimite trupe pe frontul oriental.

LUPTE INVERȘUNATE LA BREST-LITOVSK

Budapesta. — Se anunță dela cartierul presei: Rușii își apără cu desperare fiecare pozițiune la Brest-Litovsk. Aci nu se mai dau lupte cu ariergarde, ci de ambele părți se luptă pept la pept cu energie și înverșunare. Luptele continuă cu vehemență pentru un punct al terenului. Aliații au făcut progres în zilele trecute.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

AGENȚI

pentru încasare află aplicare cu salariu fix și proviziune mare la societatea pe acții pentru mașini SINGER et Comp., Arad, Jozsefföherczeg ut 9. Află aplicare și femei. (Si 2498—1)

La o familie

românească din Arad se primesc în vipt 2 fete eventual 2 băieți până la 15 ani. A-se adresa la administrație.